СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 221. Джерзи Сіти, Н. Дж., вівторок, 23. вересня 1930. VOL. XXXVIII. No. 221. Jersey City, N. J., Tuesday, September 23, 1930. THREE CENTS.

УКРАЇНЦІ БЕРУТЬ УЧАСТЬ В 300-ЛІТНІЙ РІЧНИЦІ ДЖЕРЗИ СІТИ

ДЖЕРЗИ СІТИ. — В неділю розпочато святкування 300-літнього ювилею заложення міста Джерзи Сіти. Офіціяльне відкриття відбулося біля памятника Павла Гука на площі проти дому Українського Народного Союза.

Джерзи Сіти повстало з малої кольонії Павонія, заложеної перед 300 літами голяндськими емігрантами. Памятник Павла Гука находиться на тім місці, де відбулися завзяті бої з англійськими війсками підчас американської боротьби за незалежність.

Між бесідниками, які говорили на святі, був Джеймс Геміл, бувший конгресмен і відомий приятель Українців. Він виголосив палку бесіду, в якій підніс жертви тих героїв, котрим треба завдячувати свободу й розвій Америки. Кождий куток, говорив Геміл, кожда вулиця нагадує тут геройські подвиги й імена тих, що положили своє життя за свободу. І так Вашингтон улицю названо в память батька краю, Монтгомері — по герою, що поляг у Квебеку, Вейн — по лицарському жовнїреви з Стоні Пойнт, Мерсер — по мученику, вбитому в Прістон, Варен — по героеви з Бункер Гіл і т. д.

На відкриттю виступали злучені два польські хори, російський і Український Хор ім. Лисенка під управою п. А. Гели. Всі наші співачки і співаки виступили в українських строях.

Польський хор співав між польськими піснями нашу пісню „Верховино" переробивши слова з тої строфи, де співається „Научу я того Німця та і того Ляшка". А русскі несписувалися, як звичайно, українськими піснями.

Хор Лисенка співав, як завжди, добре. Це був одинокий хор, з якого зняли фотографії до часописів. І поміщено їх в американських часописах з Джерзи Сіти й Ню Йорку.

З ОДНОГО БОКУ СПЕКУЛЯЦІЯ, А З ДРУГОГО ГОЛОД.

ВАШИНҐТОН. — Секретар хліборобства Гайд виїхав до Шикаго, щоб особисто провірити збіжеву спекуляцію, яку веде на шикаґовській збіжевій біржі всеросійський текстильний синдикат. Гайд каже, що синдикат продав в останніх днях 7,500,000 бушлів пшениці, чим збив ціну на 4 центи на бушлю. І це роблять совіти, каже далі Гайд, тоді, коли в їх власній країні нарід голодує, де заведено картки і де треба годинами ждати, щоби дістати трохи муки чи інших середників поживи.

В УРУҐВАЮ СТРАЙК.

МОНТЕВІДЕО.—Промисловці відмовилися платити податки, призначені на задержання мінімуму заробітної платні й забезпечення ізза старости.

Кажуть, що новий уряд нарочно підніс тепер ті справи, щоби зєднати собі маси при нових виборах.

ВПАЛИ НА СЛІДИ СКАРБІВ.

ГВАЯКІЛ (Еквадор). — Адвокат Хуліо Торес, провідник виправи по скарби, закопані в горах Андах, подає, що знайшов їх в індіянськім селі Нізак.

Торес віднісся до уряду, щоби дозволив йому на розкопи. Скарби ті, це частина окупу, який зібрали Індіяни з племени Інка, щоби викупити з неволі свого короля Атаґуальпу з рук Франца Пізарра, завойовника їхньої землі. Було це в 1533 р.

Індіяни зложили Пізаррови $15,000,000 у сріблі й золоті, але він слова не додержав і таки вбив індіянського короля. Тоді Індіяни закопали в землю решту скарбів, які зібрали для окупу.

За тими скарбами пошукувало вже богато людей і всі вони переплатили свої виправи життям.

ГУВЕР ЗА МОДИФІКАЦІЮ.

НЮ ЙОРК. — За кілька днів відбудеться стейтова конвенція републиканської партії нюйорського стейту. На тій конвенції прийде до сильних терть між мокрими і сухими. Кажуть, що мокрі вийдуть горою і перепруть резолюцію, в якій більшість заявиться за знесення прогибіції.

Президент Гувер є тої думки, що було би далеко краще для партії, коли би конвенція заявилася за модифікацію акту Волстеда.

ЖИДИ ДО МОЛОДІ.

НЮ ЙОРК. — В понеділок вечером зачався жидівський новий рік, який є 5,691 від сотворення світа. Отсе перший раз беруть участь у святкованню жидівського нового року рівнож і християни. В „Грейс Протестант Епископал Чорч" на Бродвею говоритимуть пастор і рабін, а рівнож і представники інших вір.

Всі жидівські рабіни станули на тім, що свято Нового Року треба присвятити жидівській молоді. У всіх проповідях апелюватимуть рабіни до молоді, щоби зістала вірною жидівським ідеалам і віддала свій труд і талан на службу свому народови.

ХИТРІ МЕДВЕДІ.

НЮ ЙОРК. — В зоольоґічнім городі звірята й птахи вже чують осінь і думають про зиму, та відкладають, що можуть, на злі часи. Один лише бурмило нічим не журиться. Кажуть, що він знає, що за нього подбають.

ЧУТКИ ПРО РЕВОЛЮЦІЮ В НІМЕЧЧИНІ.

Побіда при виборах німецьких фашистів дала притоку до переполоху на всіх біржах. Відчула її й нюйорська біржа. Розійшлася вістка, що в Німеччині вибухла революція і це вистарчало, щоби папери почали падати грубо вниз. Виявилося вкінці, що це неправда.

БРІЯН ПРОТИ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШОСТЕЙ.

Підчас засідання Ліги Націй у Женеві німецькі делеґати поставили домагання, щоби в справі національних меншостей була утворена спеціяльна постійна комісія, яка досліджувалаб скарги меншостей. Бріян рішучо запротестував проти цього й тим знову поховав питання, піднесене Німцями.

ПОЖЕЖІ.

У селі Чортівці, пов. Городенка, вибухла пожежа, яка спопелила 24 будинки вартости 100,000 золотих. Вогонь вибух вперше в домі Івана Павла і перекинувся на інші хати. — В Дрогомиричанах, станиславівського повіту, малолітна Настя Неольбан підпалила власну хату і сама згоріла в огні. Пожежа знищила ще 6 інших будинків.

ЗАГНІВАНИЙ БАТЬКО.

В селі Порохниці в Коломийщині багатий господар Іван Курилюк загнівався на свого 14-літнього сина одинака і кинув ним до землі так міцно, що той помер на місці. Курилюк знаний у селі як людина нервова і вибухової вдачі. Його арештовано.

ЯК У РОМАНІ.

Перед війною виємігрував з Росії до Америки молодий жидок Борух Ш., залишаючи в дома родичів і малу сестру. Підчас війни і революції згинули Родичі Боруха, а його сестра десь пропала без сліду і Борух довгі літа не писав до неї, ані вона до нього. Розбагатівши, Борух вибрався до Польщі, щоби в одному місточку в околицях Сарн відвідати своїх знайомих та відшукати сестру і забрати її до Америки. Приїхав він до міста Сарн і заночував у готелі, щоби вранці поїхати возом до рідного місточка. А тому, що був іще не старий, любив забавитися, то попросив готелевого слугу принести йому не тільки вечеру, але й привести якусь дівчину. Слуга, діставши до рук пару золотих, побіг до міста і припровадив до богатого Американця найкращу і найбільш відому в Сарнах вуличницю. Почалася розмова при чарці вина і вуличниця, розказуючи про себе, виявила, що вона втратила родичів на війні, що опинилась в нужді, без праці та мусіла стати проституткою. Американець Борух спитав її, як вона зветься, відки родом і почувши відповідь, крикнув як несамовитий і вибіг з готелю на вулицю. Ця проститутка, з якою він перебув вечір у готелі, була його сестра. Перестрашена дівчина втікла з готелю і аж через кілька днів довідалась, що її брат залишив для неї в рабіна кількасот долярів, а сам вернув до Америки. Нещаслива сестра Боруха збожеволіла й опинилася в домі божевільних.

ЧИСТКА.

„Вечерная Москва" пише, що голову краєвої інспекції в Новгороді, Юдіна, виключено з комуністичної партії тому, що він звільнив із вязниць багатших селян, обвинувачених за виступи проти колективізації. Підчас слідства Юдін заявив, що вважає селян підставою держави і не може погодитися з тим, що радянська влада тероризує село.

ПРАВА ЯПОНСЬКОЇ ЖІНКИ.

Японський парлямент ухвалив закон, згідно з яким жінки в 35. році життя вважаються повнолітніми і мають право брати участь у виборах та займати посади в державних урядах. Японська преса пише, що жінки не хочуть користати з своїх здобутих прав, бо жадна не хоче признатися, що вже має 35 літ. Особливо незаміжні зовсім не користають із закону, за який так важко боролись японські феміністки.

ЯК НАС ЗНАЮТЬ ЧУЖИНЦІ.

Не булоб дивно, колиб про український нарід були слабо поінформовані чужинці з Азії чи Австралії, але дивне враження робить те, що часто в пресі наших недалеких сусідів читаємо такі фантастичні відомости про український нарід, що просто віріть не хоче. Напр. „Катовіцер Цайтунг", німецький орган з Катовиць, містить статтю про „Народи", що вимирають, а у цій статті поруч із племенами гавайськими, явайськими, ейнсейцями і таґітанами, говориться також про наших Гуцулів ось що: „В Европі є дуже мало племен, які вимирають, і то народи малі та мало відомі. Відносно найбільше відомим вимираючим народом є Гуцули в Карпатах, племя, якого походження є дуже темне. Кожний, хто відвідає Карпати, запримітить тих мешканців гір, одягнених в криклево червоні строї. Гуцули живуть дуже примітивно в **земляних печерах** (?!) і це що утримається дотеперішний стан звироднїння, то це племя за трицять літ зникне зовсім". Маємо в Бозі надію, що наші Гуцули не тільки за трицять літ, але й за три тисячі літ житимуть і розвиватись на злість лихим ворожбитам з „Катовіцер Цайтунга" і на потіху українському народові, та що в цьому пророцтві буде стільки правди, скільки правди є в тім, що Гуцули нібито живуть у земляних печерах.

РОСІЙСЬКА ЕМІҐРАЦІЯ ГОТОВИТЬСЯ.

У парижськім помешканні ґенерала Міллера, який після зникнення ген. Кутепова іменований проводирем російських емігрантських військових організацій, відбулося важне зібрання при участи важних особистостей. На зібранню ухвалено кілька постанов у справі почину антибольшевицької акції на широку скалю. Генрик Детердінг, відомий нафтовий магнат, непримиримий ворог большевизму, обіцяв фінансову поміч. Шеф контррозвідки, ген. Стогов, зложив звідомлення про настрої в червоній армії. На його думку радянський уряд не може надіятись на червону армію, яка не вдоволена з большевизму.

САМОВБИВСТВО КОРОЛЕВОЇ КРАСИ.

В австралійськім місті Брісбейні перед кількома роками вибрано королевою краси панну Юлію Берклі. Найкраща дівчина Австралії деякий час жила як у раю, мала гроші, славу, тисячі поклонників. Але часи зміняються і жіноча краса як ранішня роса, як вишневий квіт; і австралійська королева краси, занедужавши на якусь шлункову хоробу, нагло збридла так, що мало хто на неї глянув. Юлія Берклі не могла дивитись на те, як усі її поклонники відходять від неї до інших красших дівчат, і на днях вона утруїлася й померла.

ЩАСТЯ В НЕЩАСТЮ.

Шведська преса подає таку цікаву новинку: Один бідний учитель під Штокгольмом сидів вечорі у своїй кімнаті і поправляв шкільні задачі. Через необережність розлив цілу пляшину чорнила на своє одиноке убрання і попав просто в розпуку: плями від чорнила не міг змити жадним способом, а другого убрання не мав. Жінка добула із торбинки останні 25 корон і казала своєму чоловікові йти до торговлі старим убранням та купити собі якийсь дешевенький гарнітур, щоби вранці учитель міг піти до школи. Бідолаха пішов до торговлі, торгувався цілу годину і купив за 20 корон старенькe убрання і заразже вдома одягнув його, щоби жінка побачила, який він у цьому убранні красивий та гожий. Надягаючи на себе блюзу, він завважив, що в підшевці тієї блюзи на плечах зашите щось тверде. Розпороли підшевку і вчитель аж підскочив з радости: в блюзі була вшита коверта, а в ній 12 тисяч корон. Чесний учитель вернув до торговлі і випитав, від кого походила ця блюза, щоби гроші віддати власникові. Виявилося, що цю блюзу продав один багатий купець, який перед смертю навмисне вшив до убрання 12 тисяч корон, щоби допомогти якомусь бідолаці і зробити йому милу несподіванку. Так бідний вчитель, сплямивши чорнилом убрання вартости 40 корон, нагло став власником 12 тисяч корон і може купити собі не тільки нове убрання для себе, але й сукню для жінки та маленький домик.

ПЕРЕШКОДЖЕНИЙ АТЕНТАТ НА ФРАНЦ ЙОСИФА І.

Клеменс фон Кеттенбурґ оголошує в пресі незнану досі вістку, що в 1894 р. у Босні приготовлявся сербський атентат на Франц Йосифа І. Сербський фанатик Петро Кочевич уже чекав на Франц Йосифа І. в Сан-Мартіні, де цісар перебував з Елисаветою, але про плянований замах довідався митрополит, в якого Кочевич просив благословення, і цей митрополит повідомив коменданта поліції в Сараєві, капітана Беркса, який вислав агентів арештувати Кочевича. Кочевич, побачивши, що його слідять, втік до Атен, а потім до Сербії.

АРЕШТУВАННЯ ДИРЕКТОРА БАНКУ У ЛЬВОВІ.

На днях у Львові арештовано директора „Банку Вспулдзєльчого", Зиґфрида Брілля, під замітом фальшування векслів на суму 2,000 золотих.

АМЕРИКАНЦІ КУПУЮТЬ СХІДНО-КИТАЙСЬКУ ЗАЛІЗНИЦЮ

ЯПОНІЯ ЗАНЕПОКОЄНА ЧУТКАМИ, ЩО АМЕРИКАНЦІ ВІДКУПОВУЮТЬ ВІД БОЛЬШЕВИКІВ РОСІЙСЬКІ ЗАЛІЗНИЧІ АКЦІЇ.

ТОКІО (Японія). — Японське правительство старається вияснити, наскільки правдиві чутки, що Американці стараються відкупити від большевиків російські акції Східно-Китайської залізниці. Японія дуже пильно стежить за тим, щоби в Манджурію не просяк американський капітал, який там буде конкурентом японському. Японія вважає Манджурію тереном свого впливу, хоч це офіційно не деклеровано, а тому вона старається всіма способами не допускати туди інших держав, які конкурувалиб з нею.

Кажуть, що відбулися наради між американськими фінансистами та представники Російсько-Азійського банку, який вложив свої капітали на будування тієї залізниці й має на них акції. Також відбулася нарада між большевиками та представниками цього банку й нарешті відбулася більша нарада всіх трох сторін: большевиків, представників банку й американських фінансистів. З кол американського правительства заявляють, що офіційно нічого невідомо, щоби хтось з Американців купував акції залізниці. Та колиб це й було в дійсности, то правительству до цього нема діла, бо це приватна справа.

Минулого року ізза цієї залізниці був збройний конфлікт між Китаєм та Росією, який ще дотепер не зліквідований. Китайська делеґація сидить від березня в Москві, щоби підписати новий договір з большевиками, але наслідків роботи її ще не видно.

БОЛЬШЕВИКИ ПОГРОЖУЮТЬ КИТАЄВИ.

МОСКВА (СССР). — Урядова офіційна газета „Ізвестія" містить довшу статтю в справі Східно-Китайської залізниці. Вона твердить, що російські білоґвардійці знову почали шкодити радянським інтересам на цій залізниці й що проти них китайська влада не приймає відповідних заходів.

Газета нагадує Китаєви, що згідно з торічним хабаровським протоколом Китайці повинні недопускати активности білоґвардійців, яка шкодилаб інтересам большевиків. Тому газета кличе китайську владу вжити рішучих заходів проти російських контрреволюціонерів у Манджурії, щоби знову не прийшло до збройного конфлікту, коли большевики рішаться боронити збройно свої інтереси.

АКТИВНІСТЬ МАНДЖУРСЬКОЇ АРМІЇ.

ШАНҐАЙ (Китай). — Манджурські війська підійшли до самого Пекіну. Вони без найменшого спротиву північних ґенералів захопили в свої руки значну частину північного Китаю. Обидві сторони, нанкінський уряд та його противники, заявляють, що манджурські війська ставляться до них приязно на підставі певної таємної умови.

В дійсности годі сказати, які пляни має ґубернатор Манджурії, посилаючи свої війська до Пекіну. Всеж думають, що тепер Китай наближається до скорого припинення горожанської війни.

ВИТАЮТЬ ДИКТАТОРА.

БІЛГОРОД (Югославія). — Італійська нагінка на славянські національні меншости в районі Трієсту та Фіюме привела до великого піднесення славянського національного почуття єдности між ріжними славянськими ґрупами в Югославії. Виявом такої єдности було ентузіястичне привитання в Загребі диктатора ґенерала Живковича.

Його приїзд до столиці Хорватів витало 30,000 народу, який тим висловлював свої симпатії та єдність з Сербами.

ДАЛЬШІ РОЗМОВИ ПРО ОБЕЗЗБРОЄННЯ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Нова конференція по обеззброєнню ріжних держав, які бажають цього, буде скликана в листопаді 1931 року. Гендерсон хотів, щоби її скликати скорше, але виявилося, що багато держав раніше цього терміну не зможуть приготовитися до конференції.

До того часу будуть старатися перевести в життя ріжні договори по обмеженню зброєння та взагалі ті, що направлені проти війни, щоби підготовити ліпший ґрунт для переговорів по обеззброєнню держав.

БУРЯ БІЛЯ БЕРЕГІВ АНҐЛІЇ ТА ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ (Франція). — Буря, що тягнулася 24 години біля берегів Анґлії та Франції, завдала велику шкоду на побережах обох держав. Вітер, що дув зі швидкістю 100 миль на годину, потопив багато ріжних рибальських човнів, затопив один італійський та один грецький пароплав і знищив багато домів та ріжних будівель на березі океану та проливів, завдавши величезні шкоди населенню.

Людські жертви ще не підраховані, але відомо, що біля берега Франції загинуло 11 моряків. Також ще не відомо, скільки загинуло в морі рибальських суден та більших пароплавів.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order

Тел. „Свободи", Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПРОГРАВ, ЧИ ВИГРАВ?

Часто можна почути, що Американці зматеріялізовані, позбавлені всякого сентименту. От бизнесмени тай тільки. Та інакше судитиме про них той, що завдасть собі труду слідити в щоденній пресі за стотисячними, коли не міліоновими записами на добродійні та культурні цілі. Інакше подумає і той, що слідив за тим зацікавленням, з яким слідкували Американці за останніми яхтовими перегонами.

З Европи приплив побудований в англійських робітнях ірляндський яхт „Шемрок Пятий", а з ним старий любитель спорту сер Томас Липтон, щоби взяти участь в яхтових перегонах і відбити Америці почесний пугар, який вона держить за свої побіди на тім полі вже 79 літ.

Від 31 літ змагав Липтон до тої цілі, щоби побити Америку. Три рази визивав її до перегонів і за кождим разом програв. І програв тепер за четвертим разом. Побідником вийшов яхт Вендербилта „Ентерпрайз". Почесний пугар остав далі в американських руках.

Виходило би, що коли Американці були так заінтересовані тими перегонами і стільки про них писали, то повинні гордитися, що ще й тим разом доказали, що минули ті часи, коли тільки одна Британія панувала над морями.

Старий сер Липтон признав невдачу.

Та ні та побіда, ні заява Липтона не задоволили Американців. Старий Липтон, що 31 літ змагав до побіди і її не осягнув, так поділав на їх сентимент своєю твердою і джентельменською поставою, що вони воліли би були, щоби він був виграв. Воліли би були програти, ніж побити такого гідного противника. А не програли тому, бо знали, що Липтон не був би приняв побіди, якщо би завважив, що вона йому не належиться.

І от тому тепер більше пишуть про побідженого ніж про побідника. Липтон не здобув за 31 літ змагань звичайного пугаря, а тут піддають загальну однодолярову збірку, з якої дохід має буди призначений на закупно дорогоцінного „Пугаря Любови", котрий має бути вручений Липтонови від усіх тих Американців, що люблять і цінять спорт, та чесного, джентельменського й витревалого противника, котрий вміє з усмішкою програти, і в котрого виходить цінною річю навіть і — програна.

Сер Липтон програв почесний кубок, а зате здобув людські серця. А здобути це, вартувало програти.

ГОЛОСИ ПОЛЬСЬКОЇ ПРЕСИ ПРО ОСТАННІ ВИСТУПИ У. В. О.

„Львовскі Курер Поранни" з дня 8. VIII. пише: „До відомости преси дістається тільки **дуже незначна частина** тої загальної скількости насильств У. В. О. Вистарчить поїхати до першого ліпшого села, щоби переконатися про це, а в кожнім містечку розкажуть вам про кільканацять випадків „ґвалтів", що мали місце лише в протягу останніх тижнів".

Той самий часопис з 14. VIII. пише: „Українська молодіж невідомо звідки дістає зброю і поповнює ріжні „ґвалти", яких відгомін не завсіди дістається до **загального відома.** Словом, терористичний рух УВО прибирає острий характер і має на ціли застрашення і влади і польського населення, обриджуючи їм життя і працю, та викликання за границями враження, що ціла „Малопольска Всходня" є обнята рухом, виміреним проти польської влади в тій країні".

„Ґазета Поранна" з дня 15. VIII. у вступній статті п. з. „Треба подивитися глибше", пише: „Поліційні зарядження можуть запобігти одному чи другому випадкові, викрити і зловити справників иншого, хвилево здушити та притишити надмірну активність орґанізації, але не усунуть явища. Найліпшим доказом на те є сам факт „ренесансу" УВО, по мнимій — ґрунтовній і остаточній ліквідації. Говорячи про „небезпеку" УВО, забувається про те, що досі мали ми до діла з тою орґанізацією лише на тлі нормальних відносин. Маємо комплетно зорґанізовану адміністрацію, власти безпеки на постерунках, спокій у нутрі та на зовні. І оце в тих зглядно для себе **некорисних умовах розвинула УВО діяльність, що змогла так сильно стрясти публичною опінією та поставити власти в обличчу тяжких завдань.** А міжтим програма УВО є зложена спеціяльно для виконування диверсій у виїмкових відносинах, що складають для держави тяжку конюнктуру. Що хвиля така може надійти, з тим треба числитися. Нема держави досить могутньої, якаби від часу до часу не переходила через глибоку депресію. Що тоді? Чи наші власти рахуються з ударом іззаду якраз в днях найбільш критичних? Чи вони певні, що вдасться їм зліквідувати скоро рух, який тепер **справляє їм стільки клопоту?** У. В. О. як явище політичне може бути зліквідоване остаточно лише на політичній площині. **Знищення підстав, на яких опирається УВО, не є справою легкою".**

„Львовскі Курер Поранни" з 9. VIII. в дописі про стріляниму в Куликові подає: „Узброєні є українські „герої" не лише в Куликові. І є добре узброєні; найліпше доказують це поліційні рапорти з Станиславова та Тернополя. Все якісь карабінові стріли, револьверові, вибухи ґранатів, тощо. Чому поліція не забереться вже раз до вишукання тих прямо маґазинів зброї і муніції, що находяться майже в кожнім українськім селі?!" А в другім дописі подає: „Вчорашня ніч розяснилася наслідком величезної заграви, що била від сторони личаківської рогачки у Львові, вказуючи на новий виступ бандитів зпід стягу УВО, які, спеціялізуючися у вбивствах та підпалах, по підпалі попередньої ночі фільварку оо. Францішканів в Чижках, перенесли минулої ночі свою злочинну роботу на фільварок Ю. Розвадовського в Миклашові. Та дарма, і в тім випадку бандити залишилися незнаними та не знати, чи караюча рука справедливости заведе винувників до кримінальних келій".

У вступній статті п. з. „Чому не осуджують?!" тойже „Курер" пише: „Ґвалти українських **боєвиків** множаться. Дарма однак чекалиб ми на слова осудження для УВО з боку української преси сепаратистичної. Та здивування мусить викликати що иншого, а це захований супроти злочинної діяльности УВО українського клеру, як нижчого так і вищого. **Ані слова осудження, ані слова догани. Навпаки, є випадки поперття, співділання, солідаризації.** Чи не дивне, що зловлені боєвики є часто синами українських священиків? В числених випадках українські боєвики скриваються по парохіях перед погонею. Дотого нічого не знаємо про те, щоби український клєр та митрополит Шептицький осудили злочинну діяльність УВО. Чому? Публична опінія жадає відповіди".

„Слово Польске" з 15. VIII. пише: „Останньо розшалілі на терені „Малопольські" вбивства, грабунки та підпали, які є ділом злочинних інстинктів української молодіжи... викликують щораз то більший відгомін неспокою між розумними людьми, що люблять молодіж. І не для нас, Поляків, як власне для Українців справа є важна та грізна: український терор може похвалитися під тим оглядом успіхом. Криваві випадки останніх тижнів свідчать вимовно, що **не поодинокі ґрупки, не відокремлені центри, але широка хвиля злочинности** залила середні школи українські, яких учням дають до рук ніж опришка або бровнінг боєвика. Таж та молодіж має бути в будуччині провідною верствою української суспільности. Як же можна мати на неї надію, коли її найбільш вражливі літа улітають у світі злочину". Яка велика журба за українську молодіж у Ляхів, які чомусь відразу забули за свою підпольну боротьбу проти московського царату, яку вела їхня молодіж!

„Львовські Курер Поранни" з дня 20. VIII. б. р. в статті вступній п. з. „Найвищий час увільнитися від терору" пише: „Що дня телеґрами з ріжних сторін краю приносять відомости про нові акти саботажу, про нові злочини гайдамаків. Останньо на порядку дня були підпали фільварків і зібраного в стирти збіжа. З суботи на неділю українські саботажники поширили свою акцію, перетинаючи телеґрафічні сполучення вздовж кількох залізничих ліній. Польська суспільність є щораз більше подражнена та обурена. Куди йдемо?... Всі злочини можна виділити у 3 ґрупи з огляду на атакований предмет. Перша ґрупа — це держава, його інституції, його репрезентанти й обєкти. Друга ґрупа — це палення фільварків. Третя — то напади й побиття приватних осіб. Щодо третьої ґрупи, вкажемо, що в Прошовій побито тільки тих „Стшельцуф", що є **кольоністами.** І в тім міститься, без сумніву, ціль нападу: ходило про **стероризовання кольоністів.** Вже **досі богато кольоністів опустило свої садиби в нашій дільниці** та виїхало на захід. Нині український сепаратизм рішив фронтову атаку, **щоби кольоністів стероризувати, перестрашити і знеохотити до дальшої боротьби з трундощами. Палення фільварків — це погроза на адресу польських поміщиків, щоби не парцелювати землі між Поляків та щоби зрезиґнували зі своєї евентуальної ролі огнищ польскости".**

„Слово Польське" з 20. VIII. у вступній статті п. з. „Шкідливий гуманітаризм" пише: „Від кількох тижнів ми є знову свідками скріпленої акції саботажової і терористичної, веденої зі щораз то більшою смілістю орґанізованими українськими бандами. Вбивства, грабунки, нищення державних обєктів й масові підпали. Стероризована і змучена людність задає собі повне неспокою питання, чому в дванацятім році независимости, по десяти літах реституованих на „Червенскій Землі" польської влади — не заведено тут вповні правний лад та публичну безпеку. Той і инший, дивлячися з острахом на той стан річей, думає про ліквідацію своїх справ і еміґрацію на захід. Инші супроти безсильности державних чинників закликають до самооборони. Всі ті голоси є проявом зневіри в правний порядок. В ній родяться і неспокій і резиґнація і воля стосувати терор для самооборони. Пересічний горожанин тратить віру в успішність санкцій, якими диспонує правний лад".

— Годі змучитися, коли приглядаємося життю звірят, навіть найменших — сказав якийсь фільософ. Тому теж не дивуюся терпеливости Свамердама, що десять літ пролежав на землі, щоби слідкувати життя мурашок. Я сам провів сорок днів і сорок ночей, приглядаючися весіллю жаб.

Проспер Меріме.

МАТЕО ФАЛЬКОНЕ

(З французького).

(3)

Фортунато підніс ліву руку і показав великою пучкою через плече на купу сіна, на яку він спирався. Старший зрозумів його в тій хвилині. Він випустив з рук ланцюшок і Фортунато почув себе єдиним власником годинника. Зі зручністю лані скочив він у бік і відбіг на десять кроків від купи сіна, яку вольтижери зараз таки зачали перекидати.

Сіно зачало рухатися і з нього виліз чоловік увесь закрівавлений, з ножем у руці; але як тільки він захотів піднестися, остигла рана не дала йому втриматися на ногах. Він упав. Старший кинувся до нього і вирвав йому з рук штилет. В одній секунді, мимо опору, його звязано.

Джането, лежачи на землі, скручений як вязанка хворосту, повернувся до Фортуната, що саме надходив:

— С..... син! — кинув він йому голосом, в якім було більше погорди ніж люти.

Хлопець шпурнув йому назад монету, що дістав від нього, відчуваючи, що вже не мав права її посідати; але бандит не звернув на його рух найменшої уваги. Не тратячи зимної крови, він промовив до старшого:

— Мій любий Ґамбо, я не можу йти. Мусите нести мене до міста.

— Щойно летів ти швидше як олень, — відказав немилосердний переможець; але не журися; я такий втішний, що тебе маю, що понесу тебе на власній спині хоч би й милю і не втомлюся. А зрештою мої хлопці зроблять тобі ноші з галузок і з твого плаща; а на Кресполіській фармі дістанемо коний.

— Гаразд, — сказав спійманий. — Накидайте лиш трошки соломи на ноші, щоб було вигідніше.

Поки вольтижери займалися: одні приготованнєм ношів з каштанових галузок, инші — огляданнєм рани Джанета, несподівано на скруті стежки, що провадила до гущавини, зявився Матео Фальконе і його жінка. Жінка посувалася наперед, тяжко схилившися під вагою величезного мішка з каштанами, тоді як її чоловік вигідно маширував за нею, несучи лише один карабін у руці, а другий на ремінці; мужчині не годилося двигати инший тягар, як свою зброю.

Першою думкою Матеа, коли побачив жовнірів, була, що прийшли його арештувати. Звідки міг мати подібну думку? Чи мав непорозуміння з законом? Ні, він заживав доброї слави. Се був чоловік, як то кажуть, з доброю фамою; але він був Корсиканець і верховинець, а мало є на світі Корсиканців, які, тереблячи добре свою память, не знайшлиб у ній якоїсь провинки, от як стріл з рушниці, удар ножем, і тому подібні дурнички. Сумлінне Матеа було чистіше, ніж чиє будь инше; бо ось уже десять років, як не міряв до нікого зі своєї рушниці; але всеж він мав розум у голові і тому став у позицію, щоб можна було в разі потреби добре оборонитися.

— Жінко, — звернувся він до Джузепи, — кинь свій мішок і будь готова.

Та послухала в тій хвилі. Він дав їй рушницю, що тримав на ремінці, і що моглаб йому заважати; набив другу, яку мав у руці, і повільним кроком пішов до своєї хати здовж дерев по краях дороги, готовий при найменшій ворожій поставі кинутися за найгустіший кущ, звідки, схований, міг би відкрити огонь. Його жінка ішла за ним, несучи в руці свою запасову рушницю і набійницю. Діло доброї господині, в разі бою, набивати зброю свого чоловіка.

З другої сторони старший був дуже заклопотаний, побачивши Матеа, що наближався розмірним кроком, із карабіном поперед себе, з пальцем на курку.

— А що, думав він, коли Матео є кревним Джанета, або його приятелем; що, коли він схоче його обороняти? Клаки обох його рушниць дійшлиб до двох з нас так певно, як лист на почту. А як би він захотів міряти до мене, не вважаючи на те, що ми свояки!

В сім заклопотаню рішився він на досить відважний крок; він сам пішов на зустріч Матеови, щоб оповісти йому про справу, звертаючись до нього, як до старого приятеля; але проте ті кілька кроків, що ділили його від Матеа, видалися йому страшно довгими.

— Гей, приятелю, гукнув він, як ся маєш, старий? Се я, Ґамба, твій кузин.

Матео, не відзиваючись ані словом, затримався і в міру того, як той балакав, він поволі підіймав дуло свого карабіна так, що воно глядiло вже до неба, коли старший був коло нього.

— BUON GIORNO, FRATELLO, (добрий день, брате) — промовив старший, простягаючи йому руку. Давно вже я тебе не бачив.

— Добрий день, брате.

— Заглянув до тебе по дорозі, аби побажати тобі і кузині Пепі доброго дня. Сьогодні зробили ми довгу путь, та ми не нарікаємо, хоч трохи й втомилися, бо зробили лепську здобич. Ми злапали Джанета Санпера.

— Слава Богу, — скрикнув Матео. — Минулого тижня вкрав він нам дійну козу.

Сі слова втішили Ґамбу.

— Бідолаха, — зауважив Матео, — він певно голодний.

— Харцизяка боронився як лев — тягнув далі старший, трохи вражений. — Він забив одного з моїх вольтижерів і не досить того, ще зломив руку капралеви Шардонови, але то невелика біда, се був тільки Француз... А тоді він так добре заховався, що й сам чорт його не викрив би. Яб його ні за що не знайшов, як би не мій небіж Фортунато.

— Фортунато! — скрикнув Матео.

— Фортунато! — повторила Джузепа.

— Аякже, Джането сховався під сею купою соломи; але мій небіж відкрив мені його фортель. Я повідомлю про се його дядька капраля, щоб той прислав йому за се гарний дарунночок. Та й в рапорті, що пішлю до ґенерального адвоката, буде згадане його імя й твоє.

— Трясця вашій мамі! — стиха промовив Матео.

Вони прийшли до того місця, де були жовніри. Джането лежав уже на ношах, готовий до дороги. Коли він побачив Матеа в товаристві Ґамби, усміхнувся якоюсь дивною усмішкою; а тоді, повернувшись лицем до дверий хати, він плюнув на її поріг і сказав:

— Хата зрадника!

Тільки людина, що рішилася вмерти, відважиласяб кинути се слово в лице Фальконе. Добрий удар ножем, якого не треба булоб повторяти, був би заплатою за зневагу. Але Матео не зробив ніякого иншого руху рукою, лищ підніс її до чола, як роблять люди несподівано чимсь прибиті.

Фортунато, уздрівши тата, зник у хаті. Він зараз зявився наново зі склянкою молока, яку, спустивши очи до долу, подав Джанетови.

— Геть від мене, — голосно крикнув бандит.

А потім, повернувшись до одного з вольтижерів, він сказав:

— Дай мені напитися, товаришу.

Жовнір дав йому до рук свою фляшку і бандит напився води, що подав йому чоловік, з яким він щойно замінявся стрілами. Потім він попросив, щоб йому звязали руки так, щоб він їх міг схрестити на груди, а не тримати скрученими ззаду.

— Люблю, сказав, лежати вигідно.

Жовніри поспішили вволити його волю; тоді старший дав знак вирушити. Попрощався з Матеом, який не відповів йому, і поспішним кроком спустився в долину.

Пройшло яких десять хвилин, заки Матео отворив губу.

Хлопець зиркав неспокійним оком то на матір, то на батька, який, спертий на рушницю, розглядав його з виразом скупченої люти.

— То добре зачинаєш, — вимовив нарешті Матео спокійним, але для кождого, хто знав його, страшним голосом.

— Тату, — скрикнув хлопець зі сльозами на очах, роблячи крок до нього та бажаючи впасти йому до ніг.

Але Матео крикнув йому:

— Пріч від мене!

І хлопець затримався та хлипаючи, став непорушно кілька кроків від батька.

Надійшла Джузепа. Вона побачила ланцюшок від годинника, якого кінець виставав зі сорочки Фортуната.

— Хто тобі дав сей годинник? — спитала вона суворо.

— Мій дядько старший.

Матео схопив годинник і з силою ґримнув ним об каміння, розторощуючи його на тисячу кусників.

— Жінко, — промовив звертаючись до неї, — чи се моя дитина?

Брунатні лиця Джузепи зробилися цеглясто червоними.

— Що ти кажеш, Матео? Чи розумієш гаразд, до кого говориш?

— Добре, отже ся дитина, се перший зрадник у нашій родині.

Квилiння й хлипання Фортуната стали ще голосніші. Очи Фальконе, очи рися все ще були впялені в нього. Нарешті він тріснув прикладом рушниці об землю, потім закинув її на плече і пішов догори стежкою, що провадила до гущавини, крикнувши Фортунатови, щоби йшов за ним. Хлопець послухав.

Джузепа побігла за Матеом і схопила його за руку.

— Сеж твій син, — сказала до нього тремтячим голосом, заглибляючись своїми чорни-

(Докінчення на стороні 3-тій).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЯК ВИГЛЯДАЮТЬ ПОЛЬСЬКІ ГОРОЖАНЕ.

Часописи подають відомости з краю про гаразди в Польщі. Та не завжди хотілося вірити, що там так зле живеться, й що там панує така велика нужда, як описують її. Та на днях приїхало з Польщі двох емігрантів. Я здибався з ними й може не повіривби їх розмовам, колиб не бачив їх страшного, виснаженого вигляду. Вони так виглядали, що здавалося, колиб не шкіра, то кістки їх порозліталисяб. Здавалося, що вони тільки що з хреста зняті.

Дивлячись на них, я думав собі, що колиб Польща тепер почала воювати, то їй довелосьб посилати на фронт живі трупи замісць здорових людей. Колись теж не було гараздів в краю, але раніше люди приїздили до Америки здоровими й кожен з них міг витримати найтяжчу роботу, а тепер свіжі емігранти від вітру падають. Здається, що їм уже не до роботи, а скорше в труну.

Тяжко було дивитися на цих збідованих людей. Один з них не жонатий мав усього 32 роки віку, а виглядав принаймні на 55-літнього. Вже з цього видно, як добре живеться там нашим людям. Тут в Америці в ріжних цирках я бачив жінок, що важать 500, а то й сімсот фунтів. Кажуть, що вони не знаходять засобів, як би позбавитися зайвої ваги свого тіла. Я порадивби їм поїхати до Польщі та попробувати того способу життя, яким живуть там наші люди, то напевно знайшлиб для себе добрий лік, а за рік схудлиб так, що знову вже їх можна булоб показувати в цирках, як нове чудо. У Польщі урядники від податків паньствових не лише видушилиб з них усі доляри, а й їх товщ.

Та без жартів. Приїзжі звідти свіжі емігранти кажуть, що в Польщі стало вже зовсім неможливо жити нашим людям. Навіть той у злидиях, що має понад 5 до 12 моргів поля. Про тих, що й цього не мають, уже нічого казати — живими мають лягати до гробу. Польща тепер котиться стрімголов до повної економічної руїни й занепаду. Та горе те, що зі собою вона тягне в страшну прірву недостатків і горя також наших людей, яких землі вона тимчасово загарбала. Люди не сачать жадного поратунку в тяжкій біді й всі чекають якоїсь катастрофи в Польщі, а тому вже говорять, що:

Як сеи диктатор Юзьо міне,
Втенчас Польска згіне.

Хоч я того польському народові не бажаю, бо знаю, що значить народови не мати свободи й своєї держави, але кажу, що коли для нашої держави свободи потрібна загибіль Польщі, то хай вона згине як найскорше. Польща може бути державою здоровою й нормальною лише на своїх польських, а не на чужих землях. Від того, що вона загарбала чужі землі, се її нещастя та політичні й економічні утруднення в державному життю. Вже деякі й польські патріоти починають потрохи це розуміти, але звичайно воно нічого не значить для поліпшення українського життя під Польщею. Один з таких Поляків, редактор польської газети, пише: „Нє може тен наруд стаць народем, кеди его єдна полова обиватéлі жиє на волі, а друга ве вензеню”. Та від цих слів це далеко до того, щоби польські провідники сказали правду свому народови в вічі й змінили свої імперіялістичні пляни та наміри.

Уже одне те, що Польщі доводиться одну половину своїх підданих тримати по вязницях, підриває її як державу й розхитує її державний організм. Тому Українцям нема чого боятися боротьби й нема чого шкодувати, що доводиться терпіти вязничну кару борцям за визволення нашого народу, бо наша активна боротьба є той шлях, який веде наш нарід до визволення, а Польщу до загибелі.

Н. Костів,
Озон Парк, Н. Й.

—o—

СОЙМ ЧИ СВИНЮШНИК?

Найкращий син відродженої Польщі назвав польський сойм, в якім засідають самі польські світочі, свинюшником.

Видно, що Пілсудський добре знає своїх „родакуф”. Коли він називає місце їх нарад свинською кучею, то тепер мені ясно, чому Поляки називають нас „кабанами.” Сходячися у своїх свинюшниках голодно з безрогами, добачують всюди тільки — безрог.

Д. Филипович,
Бедфорд, Інд.

—o—

ЧОМУ ШКОЛА ТАНКІВ ВИЙШЛА З НАРОДНОГО ДОМУ.

До мене звертається багато людей зі запитами, чому моя школа танків вийшла з Українського Народного Дому в Ню Йорку на шестій вулиці? Тому я примушений подати до загального відома, що до цього мене приневолив такий факт.

Я наймав у Народнім Домі для своєї школи кімнати ч. 1. і ч. 2. та велику салю. По скінченню контракту й тому, що на літо я мав зробити перерву в шкільній науці, я винаняв лише кімнату ч. 1 до 1. вересня, думаючи пізніше відновити контракт на всі три кімнати. В цю кімнату я зложив усі свої річи та архіви й канцелярію школи. В архівах зберігалися матеріяли про діяльність моєї школи в Галичині, на Волині, в Европі, Канаді та в Америці, які для мене уявляють велику вартість і мають загально-культурне значіння.

Після того я виїхав до Бостону, щоби організувати там виступ учнів моєї школи на стейтовому святі. В часі моєї відсутности заряд Українського Народного Дому, не повідомивши мене, винайняв цю кімнату юнії розбирачів домів. Після того уряд У. Н. Дому, не повідомивши тих людей, які мешкають в Ню Йорку недалеко від У. Н. Дому і яким я доручив доглядати за моїми річами, в половині серпня впустив юнію до кімнати ч. 1.

Коли я вернув до Ню Йорку, то знайшов у зарентованій мною кімнаті чужих для мене людей. Мої архівні та канцелярійні папери були порозкидані. Пізніше виявилося, що багато паперів було знищено. Найшов погруддя М. Грушівського розбите. Архіви дали переносити чужим людям з місця на місце так, що вони перепутані, дещо загублено й вже годі буде відновити все так, як було.

Це принесло велику для справи й мені матеріяльну шкоду за рент, котрий я заплатив „У. Н. Домови” коло $2,000 долярів. При таких обставинах я не міг уже поновляти свого контракту з У. Н. Домом.

В. Авраменко,
Ню Йорк, Н. Й.

—o—

СТЕЙТОВІ ПІКНІКИ.

Недавно був я на стейтовім пікніку в Ню Гейвен. Мушу признати, що такі величаві пікніки приносять велику користь, коли вони є добре заарендовані.

Але зверну деякі уваги. Були хори і добре співали. Одна тільки біда, що програми тих хорів є старі. Співають тісамі пісні, які кождий чув вже десятки равів. На такі виступи, де сходяться тисячі людей, треба приготовити завжди щось нового. А чейже пісень у нас не бракує.

На мою думку, це замало, коли хто виступить на такім пікніку в українськім козацьким строю. А більша користь буде тоді, коли та людина скаже до молоді якусь промову й витолкує їй, що цей стрій представляє, які борці його колись носили й за що вони кров свою проливали.

Такі стейтові пікніки треба використовувати для пропаганди української справи. І тої нагоди не треба минати.

Коли на такім пікніку продаються тікети, то повинні всі в тій справі помагати, бо це не парафіяльний пікнік одної громади, а окружний, загальний і дохід з нього йде на загально народні цілі. Значить, обовязком кождого є помагати, щоби він удався як найкраще та щоби був як найбільший дохід.

Т. Копко,
Ню Бритен, Конн.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ГЕМТРЕМК, МІШ.
На Народний Дім в Котузові.

Подаємо до відома, що чистий прихід у сумі 49 дол. з балю 4. травня 1930 року вислано до краю на руки І. Лущиншого та П. Лятника.

Гроші призначені на будову Народного Дому в нашім селі Котузові, підгаєцького повіту.

Микита Папик, Іван Папик і Андрій Патра.

З ГОЛОСІВ АМЕРИКАНСЬКОЇ ПРЕСИ.

YONKERS, N. Y.

"The Yonkers Herald," September 17, 1930:

UKRAINIANS VOICE PROTEST TO LEAGUE.

At a recent meeting of the Ukrainian Citizens' Club, at 29 Jackson Street, a resolution directed to Sir Eric Drummond, General Secretary of the League of Nations at Geneva, was adopted and copies given out to day by Basil Mandzy, president, and M. Fatiuk, secretary. The letter and resolution follow:

"We have the honor to present to you a resolution concerning a death sentence passed upon by the Polish Court in Lwiw, Galicia, and condemning to death a young Ukrainian student, Roman Bida.

The resolution is as follows:

"We the American Citizens of Ukrainian descent having assembled at the Ukrainian Citizen's Club Hall, located at Yonkers, New York, on this the 12th of September, 1930, regard as both our human and divine duty to voice our protest against the outrageous death penalty imposed upon an innocent youth whose only offense was that he loved his country and thought that the eight million Ukrainians who are under Polish rule should be free and independent.

"The Polish Court recently sentenced Roman Bida to death and imprisoned his colleagues for a long term merely because they wanted to show the world that Poland annexed eight million Ukrainians, closed all Ukrainian schools and churches and colonized Ukrainian territory with the Polish element.

"The American papers now bring us news of the terroristic activities of the secret Ukrainian Military Organization on Ukrainian territories now under Polish control. This is a result of the fact that the Council of Ambassadors annexed eight million Ukrainians to Poland against the will of the Ukrainian population and that the protest sent by Ukrainians from both Europe and America concerning those Polish outrages have been disregarded.

"We, therefore, wish to bring this death penalty to the attention of the League of Nations with this purpose; that the Ukrainians now under Poland should be made free and independent, and that Poland should be compelled to at least regard the national minority rights guaranteed to the Ukrainians by the international treaties."

ВІДОЗВА БРАТІВ З ЗАКАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Підписані просять Братів за океаном, щоби ласкаво допомогли нам збіркою на будову Народного Дому.

Село Богдан, се найдальше висунене село на Закарпатській Україні. Будова Народного Дому є конечною потребою, бо тут нарід неосвічений, знає лише коршму, а іншого місця на просвіту і зібрання нема. Народний Дім буде центром, де зможуть всі сходитися і працювати для Батьківщини. Допоможіть, Брати, покласти чим скорше основи під Народний Дім в Богдані.

З дружнім привітом, Господарське Дружество „Тиса” в Богдані:

Гриць Вечернюк,
Стефан Корженьовський.

В Богдані, дня 1. 9. 1930.
Підкарпатська Русь,
Ч. С. Р.

(Докінчення зі ст 2-гої).

МАТЕО ФАЛЬКОНЕ.

ми очима в очи свого чоловіка, неначе хотіла вичитати, що ділось в його душі.

— Лиши мене, — відказав Матео. — Я його батько.

Джузепа поцілувала сина і плачучи, вернула до хати. Там упала на вколішки перед образом пресвятої Діви й горячо молилася. Тимчасом Фальконе пройшов яких двісті кроків стежкою і зупинився не скорше, аж прийшов до маленької яруги, в яку він і спустився. Він спробував землю прикладом рушниці; земля була мягка до копання. Окруження видалося йому відповідним до його цілі.

— Фортунато, стань коло сього великого каміня.

Хлопець зробив, що йому казали, потім упав на вколішки.

— Відмовляй молитви!

— Тату, тату, не вбивайте мене!

— Відмовляй свої молитви! — повторив Матео страшним голосом.

Хлопець, загикуючись і хлипаючи, відмовив Отче наш і Вірую. При кінці кождої молитви батько повторяв твердим голосом: Амінь.

— Чи се всі молитви, які знаєш?

— Тату, я знаю ще Богородицю і літанію, якої навчила мене тітка.

— Се трохи довге, але нічого.

Дитина скінчила літанію придушеним голосом.

— Чи ти вже скінчив?

— Тату, змилосердіться, даруйте мені! Я вблагаю могo дядька капраля, щоб він помилував Джанета!

Він плакав і плакав. Матео набив рушницю і приложивши її до щоки, сказав до нього:

— Нехай тобі Бог простить!

Хлопець зробив розпучливе зусилле, щоби встати й ухопити батька за коліна, але вже не мав часу; Матео дав огня і Фортунато впав неживий на місці.

Не кинувши оком на труп, Матео пішов доріжкою, що вела до його хати, аби знайти рискаля та поховати свого сина. Він зробив ледви кілька кроків, як здибав Джузепу, яка прибігла, стривожена гуком стрілу.

— Що ти зробив? — крикнула вона.

— Суд.

— Де він?

— В ярузі. Я його зараз похоВаю. Він умер по християнськи. Я замовлю Службу Божу за нього. Треба сказати момy зятеви Тіодорови Бянкі, щоби прийшов жити до нас.

(Конець).

В кождій українській хаті повинна находитись „Свобода”

Михайло Зощенко.

ГНИЛА СПРАВА.

Доволі радісну оповістку вичитали ми в газетах. Відтепер не будуть викидати помиї зіпсуті курячі яйця, а будуть із них виробляти якийсь там технічний жовток. Уже, кажуть, вихіснували для тієї цілі не 10, а не то 10,000 вагонів яєць.

Ах, це дуже гарно з боку економістів використати таке сміття!

Воно, самособою, симпатичніше було би зовсім не псувати яєчок. Та коли вже раз ті економісти закріпилися на таких становищах, то що робити.

Добре вже. Зачинайте! Благословимо на це смердюче діло.

Завдяки цьому принципові дуже щасливі горизонти відкриваються в звязку з кампанією для знижки якости продукції. Скажім — не вдався перкаль. Скажім — вийшов із під машини поріджкий перкаль. Такий, що одяг із нього нінащо, а кидати у смітник якось не теє.

А робити з нього можна наприклад сачки. Щоби ловити метеликів. Дуже приємно й елегантно виходить. Метеликам тепло та не дує. І дитині смішно. Коби лише більше такого перкалю.

Колиж метелики боятимуться надто яркої та незвичайної краски, то воно може поправиться. Такий перкаль за пару соняшних днів буде білесенький. Побільшеб такого перкалю!

Або, скажімо, хліб випечений поганенько. Скажімо — пригорілий хліб або навпаки можна витискати. В рот такий хліб не лізе, а кидати його якось нудно. Що робити.

А робити з цього можна, що завгодно. Можна шахи виліплювати. Або дами. Або діточі іграшки робити. Побільшеб такого хлібця.

Або ось пригадалися нам цеглі. Скажімо, цегла не вдалася, як це тепер часто буває. Скажімо, форма пристойна вийшла тай краска приємна, та взагалі мягкувата цегла. Не булка, самособою, та трохи вгинається, коли її натиснути.

Одним словом, хмародера з такої цеглі не побудуєш, а кидати жалко. Поправді, навіть не жаль, а так у загалі кривдно.

Що з нею робити? А нічого з нею не робити годі. Так хіба що поскладати та хай лежить у пірамідах для краси та порядку. І взагалі це підбадьорює. Все таки на душі якось енергічніше становиться. Поглянеш, а це життєву площину нагадує. Правда, здалека.

Так що, кажу, добре виходить завдяки відпадкам. Усе пристосовлено. Лише не знає, куди нашим таких бідолашних шкідників притулити, чорти їх хай попали би геть! Або їм метеликів ловити, або їм у шахи грати, чи що.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

Зприводу наступаючого зимового сезону.

Наближається холодна осінь — зима. Наступають часи, коли наша громада по літнім відпочинку знову мусить взятися до громадянської праці. Кожде товариство, як і кождий свідомий свого національного завдання громадянин, готується, щоб в наступаючім зимовім сезоні краще й більше прислужитись громадянській справі.

Прийшла вже пора й для нас скупчувати свої здібні сили, щоб спрямувати їх в одно русло. Правда, не кождий з нас як одиниця, так як і зорґанізоване товариство уміло себе в тім напрямі приготовляє. Та неумілість досить болючо відбивається в нашій громаді. Та поминувши деякі недомагання, належиться сконстатувати, що наша громада зпоміж всіх укзаїнських громад, живучих у Злучених Державах, займає в допомозі Рідному Краєви й у своїм активнім громадськім життю як не перше то друге місце, коли мати на увазі її численність.

Це в першій мірі треба завдячувати Товариству Запорожської Січи, від. 206. У. Н. С., котре гуртує біля себе найкращий національний елемент, котрий чуйний до своїх національних стремлінь. Це товариство ворушить цілою нашою громадою, кличучи її до активности. Другу з ряду в щирій громадянській праці годиться зазначити українську православну парохію. Дальше йдуть українське Сестрицтво та Товариство ім. Івана Франка, від. 241. У. Н. С. З рамен тих товариств істнує в нашій громаді Комітет допомоги Рідному Краєви, який складається в той спосіб, що кожде з товариств висилає туди що року одного представника до згаданого комітету. Ціль цього комітету при всяких нагодах збирати в нашій громаді матеріяльну допомогу Рідному Краєви.

Душею та ініціятатором при всякій громадянській праці являється у нас Український Хор Боян, який зорґанізовано ще в 1918 р. о. В. Турулою. Хор цей тепер істнує при українській православній парохії під проводом прот. о. В. Каськова й гром. Я. Процишина.

Є в нас ще більше товариств, котрі поза нашою місцевістю досить крикливо себе реклямують, але вони в більшости незначні уґруповання, з котрими годі числитись, бо вони свого життя не уміють приноровити до громадянської карности. Що би громада не робила і яка би це не була справа, то вони все знайдуть якусь причину непогодитися. Не можуть спільно з громадою працювати, бо звичайно рабська душа все знайде причину неґодовання.

Та без тих товариств наша громада в минулому році виявила так свою діяльність:

1) **Першою нашою справою було минулого сезону скликання віча дня 27. жовтня 1929 р. в справі цензусового перепису в Злучених Державах Америки.**

2) Другою найважнішою справою для нашої громади було підготовлення нашого Хору Бояна для виступу на „радіо", **дня 3. листопада 1929 р.** Цю працю підготовив і переввів прот. о. В. Каськів. Тотосамого дня наш хор Боян брав участь у святі 1-го листопада, яке урядила провіденська громада.

3) **Дня 11. листопада 1929 р.** Комітет Допомоги Рідному Краєви устроїв баль в користь боєвої акції в Рідним Краю. Чистого доходу було $73.60.

4) **Дня 24. листопада 1929 р.** українська православна парохія святкувала свого патрона празником, на котрім була збірка на Рідний Край. Заклик до збірки започаткував гром. С. Ґурбель. Зібрано $47.50.

5) **Дня 1-го лютого 1929 р.** Комітет допомоги Рідному Краєви в злуці зі всіми товариствами і при допомозі парохіяльних урядників та з хором Бояна устроїв свято Першого Листопада. Доходу було на Рідний Край $70.00.

6) **Дня 8. грудня 1929. р.** відбувся відчит, котрий дав о. В. Каськів.

7) **Дня 14. грудня 1929 р.** відбулося представлення „Дід Мороз", відогране дітворою при українській православній парохії.

8) **Дня 2. лютого 1930 р.** відбулись загальні збори всіх товариств, котрі вибрали комітет допомоги Рідному Краєви.

9) **Дня 23. лютого 1930 р.** відбулося театральне представлення української православної парохії.

10) **Дня 9. березня 1930 р.** устроєно концерв в честь Тараса Шевченка.

11) **Дня 23. березня 1930 р.** товариство Запорожська Січ, відділ У. Н. С., відіграло представлення „Убийники".

12) **Дня 6. квітня 1930 р.** прибув до нас п. В. Авраменко і дав першу лекцию українських танків, а дня 30. квітня ц. р. зорґанізував школу.

13) **Дня 11. травня 1930 р.** українська православна парохія ходила на гриби, де була збірка на Рідний Край. Зібрано $46.95.

14) **Дня 21. травня 1930 р.** Український Хор Боян виступав у містовій виставі.

15) **Дня 25. травня 1930 р.** відбувся концерт в 14-ті роковини смерти Івана Франка. Концерт був уладжений при допомозі о. В. Каськова, Комітету допомоги Рідному Краєви й українського хору Бояна. Доходу на Рідний Край було $48.90.

16) **Дня 5. липня 1930 р.** на закінчення шкільної науки при українській православній парохії, де учителем є нарох о. В. Каськів, було відогране представлення шкільною дітворою „Червона шапочка".

17) **Дня 13. липня 1930 р.** відбувся концерт українського кобзаря-артиста Василя Ємця.

19) **Дня 17. серпня 1930 р.** відбувся пікнік Комітету Допомоги Рідному Краєви, призначений на боєву акцію в краю.

У нас відбувся ще один відчит, який дав о. В. Каськів, та я дати не занотував. Оттак менше більще представляється рекорд минулого сезону нашої громадської праці.

Найбільше труду в громадській праці поклали прот. о. В. Каськів і громадянини В. Чорний, Гр. Кічак, М. Чагарин, І. Рапко, І. Кушнір, М. Бардачевський, Антін Шаравара й Дм. Лукеник. Це ті громадяне, котрі найменше звертають уваги на своє „я", але хочуть, люблять і уміють своєю чесною працею причинитися корисно для громадської справи. Богато справ у громадськім життю я не занотував, хоч свідомо знав, що це не буде повний рекорд нашої праці. Однак все головніше, **що пережила ціла наша громада,** тут подано.

Щодо біжучого сезону то вже тепер можна бачити всякі зміни. До нашої громадської праці прилучиться школа українських танків, котра нараховує поверх пятьдесять учнів. Безперечно, що ця школа, котрою захопилась уся наша молодь, надасть нашому громадянському життю більше краси. Сама молодіж тісніше з нами звяжеться й свідомо на кождім кроці буде демонструвати себе як українська молодіж. Ще треба з нашої молодіжи зорґанізувати добру українську орхестру.

Яхби нам вдалося зорґанізувати орхестру та злучити її зі школою танків і хором „Боян", то це булаб така сила, якою наша громада сміло могла би пишатися.

Добра воля та щира праця все докаже. Перед громадою не повинно бути такої колоди, якої вона не зумілаб поконати, бо громадою „обух сталиться". Берімось до діла в наступаючім зимовім сезоні! Наша громада від кождого окремого громадянина вимагає більшої активности в громадянськім життю. Будьмо всі на кождий клич нашої громади приготовані!

М. Скибинський.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СВОБОДА".